

رشد صادرات محصولات کشاورزی

تراز تجاری کشور در حوزه کشاورزی با بهبود حدود ۳ میلیارد دلار از منفی ۱۱ میلیارد دلار به منفی ۸ میلیارد دلار رسیده است. به گزارش باشگاه خبرنگاران جوان، غلامرضا نوری قزلبچه، وزیر جهاد کشاورزی گفت: رشد بخش کشاورزی در پایان سال ۱۴۰۳ از منفی ۲/۴ درصد به مثبت ۳/۲ رسیده است. صادرات بخش کشاورزی در سال گذشته ۳۲ درصد و از ابتدای امسال ۱۱ درصد افزایش داشته است. او با بیان اینکه کاهش مصرف آب در بخش کشاورزی در برنامه هفتم مشخص شده است، افزود: مصرف پهنه آب اولویت اول ما است. روش‌هایی که به این امر کمک می‌کند از نظر انتقال آب و رساندن آن به پای گیاه است، هر چند این امر معمولاً به منابع زیادی نیاز دارد و مستلزم هزینه بسیار بالا هستند. حدود ۵۰ درصد اراضی کشور نیاز به تجهیز به این سیستم‌ها دارند که به تدریج با تزریق منابع انجام می‌شود.

شناسایی ۵۱۲ مؤدی مشکوک به پول شویی

در راستای مبارزه با پول شویی و مطابق بررسی گزارش‌های موارد مشکوک، اطلاعات ۵۱۲ مؤدی در پنج ماهه ابتدایی سال جاری به مرکز اطلاعات مالی ارسال شد. شاهین مستوفی، رئیس مرکز بازرسی، مبارزه با فرار مالیاتی و پول شویی سازمان امور مالیاتی کشور با اشاره به اینکه در پنج ماه ابتدایی سال جاری، حدود ۹۲۰۰ گزارش مردمی در حوزه فرار مالیاتی دریافت شده است، گفت: در این راستا بیش از ۲۷۰۰ بازدید میدانی از محل فعالیت اشخاص مشکوک گزارش شده به عمل آمده که منجر به شناسایی ۵۲۹ فرد فاقد پرونده مالیاتی شده و ۵۴۸ مورد از گزارش‌ها نیز در مرحله درخواست استعلام تراکنش بانکی قرار گرفته است. او با اشاره به مالیات و جرائم وصول شده از محل کتمان درآمد موضوع ماده (۱۹۲) قانون مالیات‌های مستقیم افزود: در پنج ماه ابتدایی سال جاری بیش از ۹۸ هزار میلیارد ریال ۹/۸ هزار میلیارد تومان) از این بخش مالیات وصول شده است. همچنین در این بازه زمانی، حدود ۳۷۰۰ مؤدی در فهرست فاقد اعتبار مالیاتی درج و حدود ۴۳۰۰ مؤدی مشکوک شناسایی شده است.

اجرای طرح اصلاح نظام توزیع آرد و نان

طرح اصلاح نظام توزیع آرد و نان با هدف کاهش قاچاق در دست اجراست. به گزارش ایرنا، مهدی دوستی، معاون هماهنگی امور اقتصادی و توسعه منطقه‌ای وزارت کشور، گفت: هدف اصلی این طرح، اصلاح ساختار توزیع و جلوگیری از خروج آرد از شبکه رسمی است که امیدواریم با گذشت زمان، نتایج مثبت بیشتری حاصل شود. او افزود: نتایج اولیه نشان می‌دهد که بخشی از قاچاق آرد کاهش یافته است. البته این طرح مانند هر سیاست اقتصادی، دارای محاسن و معایبی است، اما از منظر کاهش خروج آرد از زنجیره توزیع دولتی، عملکرد قابل قبولی داشته است. معاون وزیر کشور ادامه داد: پیش از این، واحدهایی وجود داشتند که عملاً فعالیت واقعی نداشتند، اما اکنون تراکنش‌ها شفاف‌تر شده و خریده‌ها قابل ردیابی شده‌اند. این شفاف‌سازی باعث شده تا روند قاچاق محدود شود؛ البته به‌طور کامل، اما به‌صورت محسوس محدود شده است.

سایه‌ماشه

بازار ارز و طلا در سایه نگرانی از فشارهای تحریم رکوردهای تازه ثبت می‌کند

عکس: ایرنا

انتظارات تورمی، در بازار طلا و سکه نیز قیمت‌ها با افزایش همراه شد. حرکت شارپی و هیجانی بازار ارز، طلای ۱۸ عیار را هم به قله‌های جدید رساند.

بازار طلا در این روز به صحنه‌ای از هیجان، التهاب و نوسانات بی‌سابقه تبدیل شده است. فعال‌سازی مکانیسم ماشه توسط تروئیکای اروپایی (بریتانیا، فرانسه و آلمان) در روز پنج‌شنبه، ۶ شهریور ۱۴۰۴ عیار، که پیش‌تر در محدوده ۷/۴ تا ۷/۶ میلیون تومان طلای ۱۸ عیار، با جهشی دفعتی قله‌های قیمتی جدید را فتح کرد. نوسان می‌کرد، با جهشی دفعتی قله‌های قیمتی جدید را فتح کرد. این صعود شارپی، که یکی از پرشتاب‌ترین رشدهای تاریخ بازار طلای ایران بود، معامله‌گران را به تکاپو واداشت و طلا را به کانون توجه سرمایه‌گذاران، از خریداران خرد گرفته تا نهنگ‌های بازار، تبدیل کرد. اما به جز اثرگذاری قیمت ارز و تأثیرات روانی ماشه بر این بازار، قیمت طلا از جبهه جهانی هم تحت فشار قرار گرفته است. قیمت طلا تحت تأثیر تقویت انتظارات برای کاهش نرخ بهره فدرال رزرو

بوده؛ به‌طوری‌که بر مبنای داده‌های مرکز آمار در فصل بهار ۱۴۰۴، درصد تغییرات شاخص قیمت کالاهای وارداتی نسبت به مدت مشابه در سال قبل ۹۰ درصد رشد داشته است.

واکنش دلار به ماشه

نرخ دلار نسبت به روز اول شهریور حدود ۱۰ هزار تومان افزایش یافته است. از ابتدای این ماه به جز روز اول و ششم شهریور باقی روزها، نرخ دلار افزایشی بوده است. روز یکشنبه معاملات با دلار روند افزایشی را طی کرد. ولی در ادامه، شاخص ارزی موفق به فتح دو کانال افزایشی جدید شد. روند رشد قیمت حتی در روز تعطیل نیز متوقف نشد و قیمت تا لحظه تنظیم این گزارش یعنی میانه روز دوشنبه بالا رفت.

فشار به بازار طلا از دو جبهه

با رسیدن قیمت اسکناس آمریکایی به سطوح جدید و تشدید

گزارش بازار

گروه اقتصاد: بازارها رکوردسازی می‌کنند. نرخ‌هایی که برای دارایی‌های نقدشونده کمتر دیده شده بود امروز در بازارها، در حال ثبت است. رکورد تاریخی قیمت دلار مربوط به ۱۸ فروردین امسال است که نرخ قابل توجهی را ثبت کرده بود. ترس از مکانیسم ماشه اصلی‌ترین عامل جهش قیمت‌هاست. نگرانی از محدودتر شدن ایران در بازارهای جهان، میل به خرید دارایی‌های نقدشونده را بالا برده و رشد تقاضا خود عاملی برای متورم‌تر شدن قیمت‌ها شده است. حرکت لاک‌پشتی تولید و جهش خرگوش‌وار قیمت ارز و طلا، دو شاخص کلیدی اقتصاد یعنی تورم و رشد اقتصاد را تهدید می‌کند. آخرین تورم اعلامی از سوی مرکز آمار مربوط به مرداد عدد ۳/۳۶ درصد است که روند رشد را به خوبی نشان می‌دهد. با وجود آنکه تورم در دی‌ماه سال قبل تا ۲۲ درصد کاهش پیدا کرده بود اما مجدد آهنگ رشدی آغاز کرد که پیش‌بینی می‌شود با شرایط بازار دارایی‌ها، این رشد شتاب بیشتری در ماه‌های آینده پیدا کند. در کنار تورم کل، روند رشد قیمت‌ها در کالاهای وارداتی به مراتب بیشتر

نگاه کارشناسی

امیررضا اعتمادی
کارشناس اقتصادی

قطعه‌نامه ۲۳۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد که در سال ۲۰۱۵ به تصویب رسید، توافق هسته‌ای میان ایران و گروه ۵+۱ (برجام) را تأیید و آن را در چارچوب حقوق بین‌الملل الزام‌آور کرد. یکی از مهم‌ترین سازوکارهای مندرج در این قطعنامه، «مکانیزم ماشه» (Snapback) است که به طرف‌های برجام اجازه می‌دهد در صورت ادعای «عدم پایبندی اساسی ایران» به تعهدات خود، روند بازگشت خودکار تحریم‌های سازمان ملل را فعال کنند. این سازوکار همواره محل مناقشه بوده است؛ زیرا ابعاد حقوقی، سیاسی و اقتصادی آن، سرنوشت برجام و آینده روابط ایران با قدرت‌های جهانی را به شدت تحت تأثیر قرار می‌دهد. در این مقاله تلاش می‌شود با اتکا به منابع حقوقی و تحلیل‌های سیاسی، ابعاد مختلف مکانیزم ماشه بررسی گردد. مکانیزم ماشه به معنای بازگشت خودکار تحریم‌های سازمان ملل علیه ایران است. بر اساس برجام و قطعنامه ۲۲۳۱:

۱ اگر یکی از طرف‌ها معتقد باشد ایران تعهداتش را نقض کرده، می‌تواند شکایت را به کمیسیون مشترک ارجاع دهد. این کمیسیون ۱۵ روز فرصت دارد تا اختلاف را حل کند.

۲ در صورت عدم توافق، موضوع به شورای امنیت سازمان ملل ارجاع می‌شود.

۳ شورای امنیت ۳۰ روز فرصت دارد تا در باره ادامه تعلیق تحریم‌ها تصمیم بگیرد. اگر در این مدت قطعنامه‌ای برای ادامه رفع تحریم‌ها تصویب نشود، تمامی تحریم‌های قبلی به‌طور خودکار بازمی‌گردند.

نکته تکمیلی:

➤ اروپایی‌ها در دوره‌های اول و دوم از فعال‌سازی مکانیزم ماشه خودداری کردند، اما در شرایط جدید فشار بیشتری وارد شد.

➤ در سال ۲۰۲۰ ریاست شورا بر عهده نیجر بود که شکایت را اعلام وصول

پیامدهای مکانیزم ماشه برای ایران

نکرد و بایگانی کرد؛ همین نشان می‌دهد نقش ریاست ماهانه شورای امنیت در روند رسیدگی بسیار تعیین‌کننده است.

➤ سه سناریوی محتمل در پایان دوره ۳۰ روزه عبارت‌اند از: (۱) حل و فصل موضوع، (۲) بازگشت تحریم‌ها، (۳) تمدید موقت روند بدون قطعنامه جدید.

ابعاد حقوقی و دیدگاه‌ها

از منظر حقوق بین‌الملل، مکانیزم ماشه یکی از پیچیده‌ترین نوآوری‌های برجام بود.

➤ ایران، روسیه و چین معتقدند اجرای اسنپ‌بک از نظر حقوقی امکان‌پذیر نیست؛ چراکه آمریکا پس از خروج از برجام در سال ۲۰۱۸ دیگر حق استفاده از سازوکارهای توافق را ندارد.

➤ در حقوق معاهدات، اصل «توقف اجرای تعهدات متقابل» وجود دارد، اما چیزی به نام Snapback در نظام حقوقی سابقه ندارد.

➤ اروپایی‌ها در سال ۲۰۲۰ دو بار توقف اجرای تعهداتشان را اعلام کردند، در حالی که ایران هنوز بخشی از تعهدات خود را حفظ کرده بود.

➤ قرار گرفتن ایران ذیل فصل هفتم منشور سازمان ملل به معنای مشروعیت اقدام نظامی نیست. طبق مواد ۴۱ و ۴۲، تحریم‌های اقتصادی (ماده ۴۱) از اقدامات نظامی (ماده ۴۲) متمایزند.

➤ قطعنامه‌های قبلی علیه ایران از جمله ۱۶۹۶ صریحاً اقدامات بعدی را ذیل ماده ۴۱ محدود کرده بودند. بنابراین بازگشت تحریم‌ها به معنای محاصره اقتصادی است، نه حمله نظامی.

مواضع کشورهای مختلف

ایران

➤ ایران استدلال می‌کند آمریکا پس از خروج از برجام دیگر حقی برای استفاده از مکانیزم ماشه ندارد.

➤ همچنین تأکید دارد اروپا تعهدات خود (رفع کامل تحریم‌های مالی و بانکی) را نقض کرده و بنابراین تهران هم مجاز به کاهش تعهدات هسته‌ای خود است.

➤ برخی جریان‌های سیاسی در داخل حتی گزینه خروج از NPT (پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای) را مطرح کردند. فرآیند خروج حدود سه

ماه زمان می‌برد و می‌تواند موازنه جدیدی در روابط بین‌الملل ایجاد کند.

ایالات متحده

➤ دولت ترامپ در سال ۲۰۲۰ تلاش کرد مکانیزم ماشه را فعال کند، اما با مخالفت شدید سایر اعضای شورای امنیت روبه‌رو شد. استدلال اکثر کشورها این بود که آمریکا پس از خروج از برجام دیگر «طرف مشارکت‌کننده» محسوب نمی‌شود.

➤ با این حال، سیاست فشار حداکثری آمریکا عملاً باعث شد اثرات تحریم‌های یکجانبه تا حد زیادی مشابه بازگشت تحریم‌های شورای امنیت باشد.

سه کشور اروپایی (انگلیس، فرانسه، آلمان)

➤ این کشورها موضعی میانه داشتند: از یک‌سو با اقدام یکجانبه آمریکا مخالفت کردند، اما از سوی دیگر ایران را به نقض تعهدات متهم ساختند. ➤ اروپا خواستار «تسلیم کامل ایران» در حوزه هسته‌ای شد و معتقد بود تنها یک توافق جامع می‌تواند تحریم‌ها را تعلیق کند، نه توافقی‌های موقت یا کاهش مرحله‌ای تنش.

روسیه و چین

➤ این دو کشور با اجرای مکانیزم ماشه مخالفت کردند و آن را غیرقانونی دانستند.

➤ با این حال، مخالفت آنها بیشتر جنبه سیاسی داشت و نتوانست مانع فشارهای اقتصادی و روانی بر ایران شود.

➤ ایران انتظار داشت حمایت عملی و بازدارنده بیشتری از این کشورها دریافت کند.

پیامدهای اقتصادی احتمالی

بازگشت تحریم‌های شورای امنیت می‌تواند تبعات سنگینی برای اقتصاد ایران داشته باشد:

- ۱ تشکیل کمیته نظارت بر تحریم‌ها که بودجه آن توسط کشورهای عضو تأمین می‌شود.
- ۲ مشروعیت بازرسی همه محموله‌های ایران در آبراه‌ها و بنادر بین‌المللی.
- ۳ کاهش بیشتر درآمدهای نفتی به دلیل فروش محدود و با تخفیف
- ۴ فشار بر نرخ ارز و تورم داخلی.